

บทที่ 4

ปัญหาการบังคับใช้กฎหมายควบคุมการประกอบวิชาชีพวิศวกรรมโยธา

จากการศึกษากฎหมายควบคุมการประกอบวิชาชีพวิศวกรรมโยธา พบว่ามีบทบัญญัติของกฎหมายที่ใช้ในการควบคุมการประกอบวิชาชีพวิศวกรรมอยู่หลายฉบับ เช่นพระราชบัญญัติวิชาชีพวิศวกรรม พ.ศ. 2505 พระราชบัญญัติควบคุมอาคาร พ.ศ. 2522 และประมวลกฎหมายอาญา ซึ่งกฎหมายดังกล่าวได้บัญญัติความรับผิดชอบทางกฎหมายของผู้ประกอบวิชาชีพวิศวกรรมไว้ แต่จากการศึกษายังพบว่ามีผลกระทบจากความผิดของผู้ประกอบวิชาชีพวิศวกรรมที่ฝ่าฝืนบทบัญญัติของกฎหมายอยู่ตลอดมา จึงต้องพิจารณาถึงปัญหาในการบังคับใช้กฎหมายควบคุมการประกอบวิชาชีพในปัจจุบันว่า มีปัญหาในการบังคับใช้อย่างไร ซึ่งจะได้กล่าวไว้ในส่วนต่อไป และเพื่อให้การพิจารณาปัญหาการบังคับใช้กฎหมายควบคุมการประกอบวิชาชีพวิศวกรรม ในเบื้องต้นนี้ผู้เขียนจะขอกล่าวถึง ปัญหาการบังคับใช้กฎหมายในประเทศไทย ดังนี้

4.1 ปัญหาการบังคับใช้กฎหมายควบคุมผู้ประกอบการวิชาชีพในประเทศไทย

การบังคับใช้กฎหมายเป็นกลไกที่กำหนดกรอบกติกาของสังคม โดยกำหนดบทบาทของประชาชน เนื่องจากกฎหมายเป็นคำสั่งคำบัญชาของรัฐที่สั่งให้ราษฎรปฏิบัติตาม เพราะฉะนั้น กฎหมายจึงเป็นฐานรองรับการใช้อำนาจรัฐที่สำคัญที่นำมาใช้บังคับให้มีประสิทธิผลต่อการควบคุมการประกอบวิชาชีพวิศวกรรม

ในความหมายของคำว่า "การบังคับใช้กฎหมาย" นั้น แยกพิจารณาได้เป็น 2 คำ คือ " การใช้บังคับ (Application)" กับ "การบังคับใช้ (Enforcement)" ซึ่งทั้งสองคำนี้มีความหมายแตกต่างกัน กล่าวคือ

"การใช้บังคับ (Application)" ความหมายไว้ว่า "หมายถึง การนำกฎหมายมาใช้บังคับแก่ข้อเท็จจริงในกรณีเฉพาะเรื่อง ซึ่งอาจมีผู้ใช้แตกต่างกัน เช่น การบังคับใช้โดยเจ้าพนักงานตำรวจ อัยการ หรือ ศาลยุติธรรม เป็นต้น"¹ นอกจากนี้ยังอาจให้ความหมายได้ว่า "หมายถึง การนำตัวบทกฎหมายที่เป็นถ้อย

¹ หยุด แสงอุทัย, "ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับกฎหมายทั่วไป", อังโน อารีย์ รุ่งพรทวีวัฒน์, "การบังคับใช้กฎหมายโดยกระบวนการยุติธรรม," (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารบัณฑิต แผนกวิชานิติศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2526), หน้า 45.

คำที่อยู่ในหนังสือหรือในราชกิจจานุเบกษา มาใช้บังคับให้เกิดผลบังคับตามเจตนารมณ์ของกฎหมายนั้นๆ²

ส่วนคำว่า "บังคับใช้ (enforcement)"³ นั้น มีความหมายที่แตกต่างกับ "การใช้บังคับ" และ "การบังคับใช้กฎหมาย" คำว่า บังคับแปลว่า เอามาทำให้ศักดิ์สิทธิ์ เอามาทำให้สมจริง เอามาทำให้เกิดความซึ้ง⁴

จากความแตกต่างของคำสองคำนี้ อาจกล่าวได้ว่าการใช้บังคับนั้นเป็นการกำหนดเวลาของกฎหมายที่ได้ตราไว้แล้วว่า จะมีผลนำมาใช้ได้เมื่อใด เช่น พระราชบัญญัติควบคุมอาคาร พ.ศ. 2522 พระราชบัญญัติวิชาชีพวิศวกรรม พ.ศ. 2505 ส่วนคำว่า "การบังคับใช้" นั้น เป็นผลสืบเนื่องจากการใช้บังคับ โดยที่กฎหมายมิได้กำหนดเวลาว่า จะต้องใช้เมื่อใดขึ้นอยู่กับองค์กรหรือหน่วยงานของรัฐที่มีอำนาจใช้กฎหมายฉบับนั้น ๆ ว่า จะนำกฎหมายนั้นมาใช้จริงจัง เพื่อให้เกิดผลตามสภาพบังคับของกฎหมายนั้น ๆ เมื่อใด

การพิจารณาถึงการบังคับใช้กฎหมายนั้น จำเป็นที่จะต้องคำนึงถึงประเด็นหลัก 3 ประการ คือ

1. เนื้อหาสาระของกฎหมายที่จะต้องครอบคลุมไปถึงวัตถุประสงค์หรือเจตนารมณ์ของกฎหมาย และมาตรการ และวิธีการต่าง ๆ ที่กฎหมายนั้นจะนำมาใช้

2. องค์กรหรือหน่วยงานของรัฐที่บังคับใช้กฎหมาย ซึ่งการดำเนินการตามอำนาจหน้าที่ที่กฎหมายกำหนดไว้ นั้น จะคำนึงถึงความเกี่ยวพันระหว่างองค์กรในด้านการสอดประสาน และความขัดแย้งตลอดจนความซ้ำซ้อนขององค์กรหรือหน่วยงานหลักตามกฎหมายนั้นๆ กับองค์กรหรือหน่วยงานอื่นๆ ทั้งของรัฐบาล และของเอกชนในลักษณะของความมีสหสัมพันธ์ (Correlation) และปฏิสัมพันธ์ (Interaction) ต่อกัน

ศูนย์วิทยทรัพยากร

² อมร จันทรสมบูรณ์, "Law Enforcement : มิติ 3 ของกฎหมาย," วารสารปกครอง 9 (เมษายน 2533), หน้า 11.

³ วิษณุ เครืองาม, "การบังคับใช้กฎหมายในการควบคุมมลพิษจากอุตสาหกรรมเพื่อการพัฒนาแบบยั่งยืน," การสัมมนาเรื่อง "การบังคับใช้กฎหมายในการพิทักษ์สิ่งแวดล้อมเพื่อ การพัฒนาแบบยั่งยืน," จัดโดยกรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม, ศูนย์กฎหมายและการพัฒนาสิ่งแวดล้อม คณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย และสำนักงานอัยการสูงสุด ณ โรงแรมสยามซิตี้ กรุงเทพมหานคร วันที่ 9-10 กุมภาพันธ์ 2538, รายงานเอกสารสรุปผลการสัมมนา, หน้า 52.

⁴ เรื่องเดียวกัน, หน้าเดียวกัน

3.มาตรการการลงโทษ (Sanction) ที่เหมาะสมและสอดคล้องกับลักษณะความผิด ที่เกิดขึ้นจากการฝ่าฝืนไม่ปฏิบัติตามบทบัญญัติของกฎหมายนั้น ๆ

ปัญหาการกระทำความผิด เนื่องจากการฝ่าฝืนกฎหมายของผู้ประกอบวิชาชีพวิศวกรรมโยธา เป็นปัญหาสำคัญที่สร้างความเสียหายแก่ประชาชนทั้งทางด้านชีวิต ร่างกาย ทรัพย์สิน ปัจจุบันปัญหาการกระทำความผิดของผู้ประกอบวิชาชีพวิศวกรรมมีให้เห็นอยู่บ่อยครั้งดังกรณีตัวอย่าง การถล่มของอาคารโรงแรมรอยัลพลาซ่า การทรุดตัวของอาคารในโครงการต่าง ๆ เป็นต้น ทั้งที่มีกฎหมายบัญญัติถึงความรับผิดชอบของผู้ประกอบวิชาชีพไว้แล้วก็ตาม ก็ยังมีการฝ่าฝืนอยู่ตลอดเวลา

การนำเอาตัวบทกฎหมายที่มีบัญญัติอยู่มาใช้บังคับให้เกิดผลเป็นอำนาจหน้าที่ของเจ้าพนักงานของรัฐที่จะเป็นผู้ดำเนินการ สำหรับกฎหมายควบคุมการประกอบวิชาชีพ และกฎหมายควบคุมการก่อสร้างอาคารที่มีบัญญัติอยู่ในปัจจุบันนั้น มีเจตนารมณ์ที่จะเพิ่มประสิทธิภาพในการควบคุมเกี่ยวกับความมั่นคงแข็งแรง ความปลอดภัยของประชาชน โดยมีการกำหนดคุณสมบัติของผู้ที่จะเข้ามาประกอบวิชาชีพวิศวกรรม และควบคุมการก่อสร้างอาคารให้เป็นไปอย่างถูกต้องตามแบบ และมีลักษณะที่มีความปลอดภัย และมีการกำหนดโทษในกรณีฝ่าฝืนไว้ มาตรการและบทกำหนดโทษตามพระราชบัญญัติควบคุมอาคาร พ.ศ. 2522 และพระราชบัญญัติวิชาชีพวิศวกรรม พ.ศ. 2505 ที่ใช้บางกรณีผู้กระทำความผิดอาจได้รับโทษเพียงอย่างเดียวอย่างหนึ่ง เช่น กรณีผู้ประกอบวิชาชีพวิศวกรรมควบคุมสาขาโยธา ไม่ควบคุมการก่อสร้างให้เป็นไปตามแบบแปลนที่ได้รับใบอนุญาต หรืออาจถูกลงโทษปรับตามพระราชบัญญัติควบคุมอาคาร พ.ศ. 2522 หรือหากการกระทำดังกล่าวมีลักษณะที่น่าจะเป็นเหตุให้เกิดอันตราย ผู้ประกอบวิชาชีพวิศวกรรมในฐานะผู้ควบคุมงานอาจต้องรับผิดชอบทางอาญาตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 227 อีกฐานหนึ่ง

อย่างไรก็ตาม การดำเนินคดีกับผู้ประกอบวิชาชีพวิศวกรรมเป็นความผิดอาญาได้นั้นจะต้องผ่านขั้นตอนการร้องทุกข์หรือกล่าวโทษ และมีการสอบสวนของพนักงานสอบสวน จึงจะดำเนินคดีอาญาแก่ผู้ประกอบวิชาชีพวิศวกรรมที่กระทำความผิดได้ ดังนั้นในเบื้องต้นนี้อาจกล่าวได้ว่า เมื่อเกิดมีการกระทำความผิดที่ฝ่าฝืนกฎหมายควบคุมอาคาร หน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้อง จะดำเนินการใช้มาตรการทางปกครองคือสั่งให้มีการแก้ไขปรับปรุงการก่อสร้างให้ถูกต้อง ตามแบบที่ได้รับใบอนุญาตโดยยังไม่ดำเนินการโดยใช้มาตรการทางอาญา จึงเป็นผลให้มาตรการทางอาญามีได้ถูกนำมาใช้อย่างจริงจัง เป็นเหตุให้พบเห็นการกระทำความผิดของผู้ประกอบวิชาชีพวิศวกรรมอยู่บ่อยครั้ง

4.2 การดำเนินคดีอาญาในความผิดเกี่ยวกับการประกอบวิชาชีพวิศวกรรมโยธา

ในปัจจุบันการดำเนินคดีอาญาตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาของไทย เป็นไปตามระบบกล่าวหา โดยเจ้าพนักงานมีอำนาจหน้าที่ดำเนินคดีได้อย่างอิสระจากศาล เริ่มต้นด้วยการดำเนินงานของพนักงานสอบสวน จากคำร้องทุกข์หรือกล่าวโทษ ต่อจากนั้นเป็นหน้าที่ของพนักงานอัยการ อันเป็นการแบ่งหน้าที่ในชั้นสอบสวน และฟ้องร้องออกจากกัน และสุดท้ายเป็นหน้าที่ของศาลที่จะวินิจฉัยว่าการกระทำตามฟ้องเป็นความผิดหรือไม่⁵

4.2.1 หลักการดำเนินคดีอาญาในชั้นพนักงานสอบสวน

สำหรับประเทศไทยการดำเนินคดีอาญาของพนักงานสอบสวน ใช้หลักการดำเนินคดีอาญาตามกฎหมาย เพราะนอกจากความผิดที่กฎหมายยกเว้นแล้ว พนักงานสอบสวนมีหน้าที่ต้องสอบสวนความผิดที่เกิดขึ้น ทั้งนี้เพื่อให้เป็นไปตามกฎหมาย ถ้าพนักงานสอบสวนมีดุลพินิจที่จะสอบสวนก็ย่อมทำผิดหน้าที่ตามกฎหมาย⁶

4.2.2 การร้องทุกข์กล่าวโทษการกระทำผิดของวิศวกร

เนื่องจากความผิดเกี่ยวกับการประกอบวิชาชีพวิศวกรรมที่ได้กล่าวมาแล้ว เป็นความผิดอาญาต่อแผ่นดิน หน่วยงานที่เกี่ยวข้องโดยตรง คือ คณะกรรมการ ก.ว. เจ้าพนักงานท้องถิ่น ผู้ได้รับความเสียหายโดยตรง⁷ มีอำนาจร้องทุกข์ต่อพนักงานสอบสวนได้

4.2.3 การสอบสวนความผิดของผู้ประกอบวิชาชีพวิศวกรรม

การสอบสวนหมายถึงการรวบรวมพยานหลักฐานและการดำเนินการทั้งหลาย ตามบทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ซึ่งพนักงานสอบสวนได้ทำไปเกี่ยวกับความผิดที่ได้กล่าวหา เพื่อทราบข้อเท็จจริงหรือพิสูจน์ความผิด และเพื่อเอาตัวผู้กระทำความผิดมาลงโทษ⁸

⁵ ดู คณิต ณ นคร , กฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา (กรุงเทพมหานคร: เนติธรรม 2528) , หน้า 3

⁶ คณิต ณ นคร , เรื่องเดียวกัน , หน้า 118

⁷ พระราชบัญญัติควบคุมอาคาร พ.ศ. 2522 มาตรา 73 และ คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 3426/2529

⁸ ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 2 (11)

4.2.4 การฟ้องร้องคดีความผิดอาญาของผู้ประกอบวิชาชีพวิศวกรรม

การกระทำความผิดทางอาญาของผู้ประกอบวิชาชีพวิศวกรรม เป็นความผิดที่รัฐเป็นผู้เสียหาย ซึ่งการฟ้องร้องในคดีประเภทนี้ เป็นอำนาจของพนักงานอัยการ เนื่องจากไม่มีหน่วยงานเฉพาะดังเช่นการดำเนินคดีประเภทอื่น เช่น คดีภาษีอากร⁹

4.2.5 การพิสูจน์การกระทำความผิดของผู้ประกอบวิชาชีพวิศวกรรม

การพิสูจน์ความผิดในคดีอาญานั้น โจทก์เป็นฝ่ายกล่าวอ้างว่าจำเลยกระทำความผิดอาญาขึ้น โจทก์จึงต้องมีหน้าที่นำสืบในทุกประเด็นไม่ว่าจะเป็นการกระทำ หรือเจตนาในทางอาญา ซึ่งเมื่อพิจารณาองค์ประกอบของการกระทำความผิดบางฐานของประมวลกฎหมายอาญา จะพบว่า การพิสูจน์ความผิดของการประกอบวิชาชีพวิศวกรรมเป็นภาระหนักของเจ้าหน้าที่ของรัฐ เนื่องจากกฎหมายได้บัญญัติลักษณะความรับผิดชอบที่เป็นการป้องกันภัยอันตรายต่อประชาชน ซึ่งเป็นกรณีที่ยังไม่เกิดผลของการกระทำ

จึงมีข้อที่น่าสังเกตว่า การที่ผู้บังคับใช้กฎหมายไม่ดำเนินการทางอาญา หรือไม่ใช้มาตรการทางอาญา แก่ผู้กระทำความผิด อาจเป็นเพราะวิธีการดำเนินคดีในความผิดเกี่ยวกับการประกอบวิชาชีพวิศวกรรม มีความแตกต่างจากการดำเนินคดีอาญาโดยทั่วไป ซึ่งไม่เอื้ออำนวยให้การดำเนินคดีอาญาเพื่อลงโทษผู้ประกอบวิชาชีพวิศวกรรมเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งในหัวข้อต่อไปผู้เขียนจะได้ศึกษาถึงปัญหาของการดำเนินคดีอาญากับผู้ประกอบวิชาชีพวิศวกรรม

4.3 ปัญหาด้านบทบัญญัติและอัตราโทษ

เมื่อวิเคราะห์ถึงบทบัญญัติตามประมวลกฎหมายอาญามาตรา 227 เปรียบเทียบกับพระราชบัญญัติควบคุมอาคาร พ.ศ. 2522 มาตรา 46 จะพบว่า มีลักษณะการบัญญัติความรับผิดชอบที่คล้ายคลึงกัน กล่าวคือ ในส่วนของพฤติการณ์ประกอบการกระทำ ความผิดตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 227 บัญญัติว่า "... ไม่ปฏิบัติตามหลักเกณฑ์ หรือ วิธีการอันพึงกระทำ โดยประการที่ น่าจะเป็นเหตุให้เกิดอันตรายแก่บุคคล ..." ส่วนพระราชบัญญัติควบคุมอาคาร พ.ศ. 2522 มาตรา 46 บัญญัติว่า "... ในกรณีที่อยู่อาศัยที่ก่อสร้างมีสภาพหรือมีการใช้ที่อาจเป็นภัยอันตรายต่อสุขภาพ ชีวิต ร่างกาย หรือทรัพย์สิน หรืออาจไม่

⁹ คำสั่งกรมอัยการที่ 224/2530 ลงวันที่ 28 ธันวาคม 2530 ออกโดยอาศัยอำนาจตามความใน มาตรา 15 แห่งพระราชบัญญัติพนักงานอัยการ พ.ศ. 2498

ปลอดภัยจากอัคคีภัย ...” ซึ่งเมื่อพิจารณาจากองค์ประกอบของความผิดตามกฎหมายทั้งสองฉบับจะพบว่า มีลักษณะที่คล้ายคลึงกันดังได้กล่าวแล้ว แต่เมื่อพิจารณาในบทบัญญัติของโทษจะพบว่า มีอัตราโทษที่แตกต่างกัน กล่าวคือ โดยตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 227 กำหนดระวางโทษจำคุกไม่เกิน 5 ปี ปรับไม่เกิน 10,000 บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ ส่วนพระราชบัญญัติควบคุมอาคารเป็นอำนาจทางปกครองโดยกำหนดให้เจ้าพนักงานมีอำนาจสั่งให้แก้ไข หรือรื้อถอน หากผู้ครอบครอง ผู้ควบคุมงาน ไม่รื้อถอน กฎหมายกำหนดระวางโทษจำคุกไม่เกิน 6 เดือน ปรับไม่เกิน 100,000 บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ¹⁰ ในกรณีที่มีการฟ้องร้องและศาลได้มีคำพิพากษาลงโทษปรับตามพระราชบัญญัติควบคุมอาคารแล้ว ไม่สามารถลงโทษผู้ประกอบวิชาชีพวิศวกรรมผู้ควบคุมงานก่อสร้างได้อีก เนื่องจากการกระทำความผิดดังกล่าวเป็นการกระทำความผิดเดียวผิดกฎหมายหลายบท เมื่อมีคำพิพากษาถึงที่สุดแล้วสิทธินำคดีอาญามาฟ้องย่อมระงับ¹¹ นอกจากนี้แนวคำวินิจฉัยของศาลในความผิดตามพระราชบัญญัติควบคุมอาคาร ศาลมักลงโทษผู้กระทำความผิดไม่รุนแรงเป็นส่วนใหญ่¹² ซึ่งเมื่อเปรียบเทียบกับความเสียหายที่เกิดขึ้นจากการประกอบวิชาชีพอาจมีความไม่เหมาะสมดังเช่น ตัวอย่างของการกระทำความผิด กรณีอาคารโรงแรมรอยลถล่ม หรือกรณีเพลิงไหม้โรงงานผลิตตุ๊กตาเคเดอร์ ซึ่งจะได้ทำการศึกษาต่อไป

นอกจากนั้น ตามพระราชบัญญัติควบคุมอาคาร พ.ศ. 2522 ยังกำหนดให้มีคณะกรรมการเปรียบเทียบคดีขึ้น โดยให้มีอำนาจเปรียบเทียบกรณีเห็นว่าผู้ต้องหาไม่สมควรถูกลงโทษถึงขั้นจำคุก หรือกรณีที่ผู้ต้องหาประสงค์จะขอให้มีการเปรียบเทียบปรับ ก็สามารถขอให้พนักงานสอบสวนส่งเรื่องไปที่คณะกรรมการเปรียบเทียบดำเนินการตามกฎหมายต่อไปได้¹³

การที่กฎหมายมีบทกำหนดโทษที่มีความลักลั่นในส่วนของอัตราโทษที่ไม่เหมาะสมเช่นนี้ และยินยอมให้มีการเปรียบเทียบปรับเช่นนี้ ส่งผลให้มีการหลีกเลี่ยงกฎหมายโดยการยอมถูกลงโทษในความผิดที่มีอัตราโทษต่ำกว่าเพื่อจะไม่ต้องรับโทษตามประมวลกฎหมายอาญา ซึ่งมีอัตราโทษที่รุนแรงกว่า ซึ่งชี้ให้เห็นได้ว่ามาตรการทางอาญานั้นมีบทบาทน้อยมากในการควบคุมการประกอบวิชาชีพวิศวกรรมโยธา

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

¹⁰ พระราชบัญญัติควบคุมอาคาร พ.ศ. 2522 มาตรา 66 ทวิ

¹¹ ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 39 (4)

¹² ฎีกาที่ 3277/2532

¹³ พระราชบัญญัติควบคุมอาคาร พ.ศ. 2522 มาตรา 74

4.4 ปัญหาการตรวจสอบโดยพนักงานท้องถิ่น ตามพระราชบัญญัติควบคุมอาคาร พ.ศ. 2522

ในการควบคุมการประกอบวิชาชีพวิศวกรรมเมืองครึ่กัที่ทำหน้าที่ในการควบคุมการประกอบวิชาชีพ ได้แก่ คณะกรรมการควบคุมการประกอบวิชาชีพ หรือ ก.ว.¹⁴ จากการศึกษาพบว่าในทางปฏิบัติ ก.ว. มิได้ทำหน้าที่ในการตรวจสอบการปฏิบัติหน้าที่ของวิศวกร ในทางปฏิบัติการก่อสร้างอาคารผู้ทำหน้าที่ในการตรวจสอบควบคุมการก่อสร้าง คือ พนักงานท้องถิ่นตามกฎหมาย โดยอำนาจหน้าที่ของเจ้าพนักงานท้องถิ่นจะเป็นในลักษณะของผู้ตรวจสอบว่า การก่อสร้างอาคารเป็นไปตามใบอนุญาตหรือไม่ มีการกระทำผิดแบบหรือเงื่อนไขที่กำหนดหรือไม่ โดยเจ้าพนักงานท้องถิ่นจะเข้าไปเกี่ยวข้องกับการควบคุมการประกอบวิชาชีพ ในส่วนที่เกี่ยวกับวิศวกรควบคุมงานโดยมีอำนาจสั่งให้ระงับการก่อสร้างในกรณีมีการก่อสร้างผิดไปจากแบบที่ขออนุญาต หากมีการกระทำผิดของวิศวกรโยธา เจ้าพนักงานท้องถิ่นมีอำนาจแจ้งข้อหาและการกระทำของผู้ประกอบวิชาชีพวิศวกรรมไปยัง ก.ว. เพื่อดำเนินการว่าด้วยกฎหมายวิชาชีพวิศวกรรมต่อไป

ดังได้ศึกษาแล้วว่าความรับผิดชอบตามมาตรา 46 แห่งพระราชบัญญัติควบคุมอาคาร พ.ศ. 2522 มีองค์ประกอบของการกระทำเช่นเดียวกับ มาตรา 227 แห่งประมวลกฎหมายอาญาคือ การกระทำเกี่ยวกับการก่อสร้างที่อาจเป็นอันตรายต่อสุขภาพ ชีวิต ร่างกาย และทรัพย์สิน ให้เจ้าพนักงานท้องถิ่นมีอำนาจสั่งให้แก้ไขได้ หากฝ่าฝืนมีอำนาจสั่งให้รื้อถอน ซึ่งเป็นอำนาจทางปกครอง ตามพระราชบัญญัติควบคุมอาคาร แต่เมื่อพิจารณาอำนาจหน้าที่ในการร้องทุกข์ในความผิดทางอาญา ไม่มีการกำหนดอำนาจหน้าที่ของเจ้าพนักงานท้องถิ่นไว้โดยแจ้งชัดจึงเป็นปัญหาในทางปฏิบัติ เนื่องจากการบังคับใช้กฎหมายขึ้นอยู่กับเจ้าพนักงานท้องถิ่นว่าจะดำเนินการในชั้นใดกับผู้กระทำการฝ่าฝืน นอกจากนี้โดยส่วนใหญ่เจ้าพนักงานท้องถิ่นจะเป็นผู้ตรวจพบการก่อสร้างอาคารที่ฝ่าฝืนกฎหมาย แต่เนื่องจากปัจจุบันได้มีการก่อสร้างอาคารเป็นจำนวนมาก ในทางปฏิบัติเจ้าพนักงานท้องถิ่นจะแต่งตั้ง นายช่างและนายตรวจ¹⁵ เป็นผู้ตรวจสอบว่าได้มีการฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามพระราชบัญญัติ หรือมีการก่อสร้างอาคารที่ไม่ถูกต้องตามแบบที่ได้รับใบอนุญาตหรือไม่ และเป็นอำนาจหน้าที่โดยตรงของเจ้าพนักงานท้องถิ่นในการกำกับดูแลการก่อสร้างให้เป็นไปตามกฎหมาย

ดังนั้น เมื่อเจ้าพนักงานท้องถิ่นตรวจพบการก่อสร้างอาคารที่ฝ่าฝืนต่อกฎหมาย จึงควรเป็นอำนาจหน้าที่โดยตรงของเจ้าพนักงานท้องถิ่นในการดำเนินการแจ้งความร้องทุกข์ในคดีอาญากล่าวหาผู้ประกอบวิชาชีพวิศวกรรมในข้อหาความผิดตามประมวลกฎหมายอาญามาตรา 227 อีกฐานความผิดหนึ่งด้วย

¹⁴ ดูหัวข้อ 2.4

¹⁵ พระราชบัญญัติควบคุมอาคาร พ.ศ. 2522 มาตรา 53

ส่วนในทางปฏิบัติเจ้าพนักงานท้องถิ่นจะแจ้งความดำเนินคดีกับผู้ประกอบวิชาชีพวิศวกรรมโยธาในฐานะผู้ควบคุมงานตามกฎหมาย ตามพระราชบัญญัติควบคุมอาคาร เท่านั้น เนื่องจากเป็นอำนาจหน้าที่โดยตรง กรณีดังกล่าวเป็นเครื่องบ่งชี้ข้อประการหนึ่งถึง สาเหตุที่ทำให้การบังคับใช้กฎหมายควบคุมการประกอบวิชาชีพวิศวกรรมตามประมวลกฎหมายอาญามาตรา 227 ขาดการนำมาใช้ในเชิงการป้องกันการกระทำความผิด ดังนั้น หากมีการกำหนดให้เป็นหน้าที่ของเจ้าพนักงานท้องถิ่นในการแจ้งความร้องทุกข์ กรณีพบว่าผู้ประกอบวิชาชีพในการก่อสร้าง ได้ก่อสร้างอาคาร หรือสิ่งปลูกสร้าง ในลักษณะที่น่าจะก่อให้เกิดภัยอันตรายต่อประชาชน ย่อมเป็นมาตรการหนึ่งที่ทำให้การบังคับใช้กฎหมายอาญาในการควบคุมการประกอบวิชาชีพวิศวกรรมโยธา มีประสิทธิภาพมากขึ้นทางหนึ่ง

4.5 ปัญหาการสอบสวนความรับผิดชอบทางอาญาของผู้ประกอบวิชาชีพวิชาชีพวิศวกรรมโยธา

ดังได้ศึกษามาแล้ววิชาชีพวิศวกรรมโยธามีลักษณะปิด เป็นการใช้เทคโนโลยีขั้นสูงบุคคลนอกวงการไม่อาจทราบหลักเกณฑ์และสิทธิอันพึงกระทำได้ หากมีการกระทำที่ฝ่าฝืนหลักปฏิบัติหรือหลักในทางวิชาชีพแล้ว ประชาชนทั่วไปไม่สามารถทราบได้ ต้องรอให้เกิดผลเสียหายก่อนจึงจะนำตัวผู้กระทำความผิดมาลงโทษ ซึ่งในประเด็นนี้ไม่เป็นไปตามวัตถุประสงค์หรือเจตนารมณ์ของกฎหมายควบคุมการประกอบวิชาชีพที่มีบัญญัติไว้ ประเด็นหนึ่งที่น่าจะเป็นสาเหตุของปัญหาในการบังคับใช้กฎหมายควบคุมการประกอบวิชาชีพวิศวกรรมโยธา คือ ขาดความรู้ทางด้านวิศวกรรมของพนักงานสอบสวน ซึ่งในประเด็นนี้จะแยกพิจารณา ดังนี้ คือ

4.5.1 ปัญหาการขาดความชำนาญด้านวิศวกรรม

การสอบสวน¹⁶ และ รวบรวมพยานหลักฐานของพนักงานสอบสวนในชั้นสอบสวน พนักงานสอบสวนสามารถรวบรวมพยานหลักฐานทุกชนิดเท่าที่สามารถจะทำได้ เพื่อประสงค์จะทราบข้อเท็จจริงและ พหุติการณ์ต่าง ๆ อันเกี่ยวกับความผิด¹⁷ ที่ผู้ประกอบวิชาชีพวิศวกรรมโยธาได้กระทำความผิดได้

เมื่อพิจารณาจากข้อเท็จจริงในทางปฏิบัติแล้วจะพบว่า พนักงานสอบสวนที่ปฏิบัติหน้าที่ในปัจจุบันมิได้มีความรู้ทางด้านวิศวกรรม การดำเนินการสอบสวนผู้ที่กระทำความผิดย่อมมีอุปสรรคในการดำเนินการที่

¹⁶ ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 18

¹⁷ ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 131

ให้การรวบรวมพยานหลักฐานเป็นไปด้วยความยากลำบาก ต้องใช้พยานผู้เชี่ยวชาญพิเศษ¹⁸ เพื่อให้ความเห็นประกอบการสอบสวน จากการศึกษาพบว่าโดยส่วนใหญ่พนักงานสอบสวนมีความชำนาญทางด้านคดีตามประมวลกฎหมายอาญาทั่วไปเป็นส่วนใหญ่ ความผิดที่เกี่ยวกับเทคนิคต่าง ๆ เมื่อเปรียบเทียบกับคดีความผิดฐานหลีกเลี่ยงภาษีศุลกากร แล้วจะพบว่ามีปัญหาทำนองเดียวกัน¹⁹

4.5.2 ปัญหาการพิสูจน์ความน่าจะเป็นเหตุให้เกิดอันตราย

เมื่อพิจารณาจากหลักเกณฑ์วินิจฉัยมาตรฐานในทางวิชาชีพผู้ประกอบการวิชาชีพวิศวกรรมแล้ว จะพบว่า ไม่มีหลักเกณฑ์มาตรฐานทางวิชาชีพที่แน่นอน ในการพิจารณาความผิดของผู้ประกอบการวิชาชีพวิศวกรรมโยธา จึงต้องนำความเห็นของผู้เชี่ยวชาญมาพิจารณาว่า การกระทำอย่างใดครบองค์ประกอบความผิดตามกฎหมาย เช่น สภาพของอาคารน่าจะเป็นอันตรายแล้วหรือไม่ การกระทำอย่างใดถือว่าเป็นการฝ่าฝืนหลักเกณฑ์และวิธีการอันพึงกระทำแล้วหรือไม่

ดังนั้น จากการทำพนักงานสอบสวนหรือโจทก์ในคดีมีภาระหนักในการรวบรวมพยานหลักฐานต่าง ๆ เพื่อพิสูจน์ความผิดและเจตนาในทางอาญา ของผู้กระทำความผิดที่เป็นผู้ประกอบการวิชาชีพวิศวกรรม และเป็นข้อเท็จจริงในทางเทคนิคยากต่อการเข้าใจ จึงอาจเป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้เจ้าหน้าที่ของรัฐ มักไม่นำมาตรการทางอาญาตามประมวลกฎหมายอาญามาบังคับใช้ ซึ่งเป็นปัญหาสำคัญในการบังคับใช้กฎหมายในมาตรา 227 อย่างจริงจัง ทั้งที่ลักษณะของกฎหมายเป็นมาตรการป้องกันไม่ต้องรอให้เกิดผลของการกระทำที่เป็นความเสียหายขึ้นก่อน จึงจะดำเนินคดีกับผู้ประกอบการวิชาชีพวิศวกรรม ซึ่งในส่วนนี้ผู้เขียนมีความเห็นว่ากฎหมายควบคุมผู้ประกอบการวิชาชีพวิศวกรรมมีวัตถุประสงค์ในการป้องกันภัยอันตรายที่อาจเกิดขึ้นต่อประชาชน การบังคับใช้กฎหมายในกรณีที่เกิดความเสียหายขึ้นแล้วย่อมไม่เกิดผลตามวัตถุประสงค์ของการบัญญัติกฎหมาย

ศูนย์วิทยทรัพยากร จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

¹⁸ ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 243

¹⁹ สุรพล สิ้นทรัพย์, "อาชญากรรมทางเศรษฐกิจ ปัญหาการดำเนินคดีความผิดฐานหลีกเลี่ยงภาษีศุลกากร" วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบัณฑิต ภาควิชานิติศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2531, หน้า 166.

จากการวิเคราะห์ถึงปัญหาที่เกิดขึ้น ในการดำเนินคดีเกี่ยวกับความรับผิดทางอาญาของผู้ประกอบวิชาชีพวิศวกรรม จะพบว่ามีหลายสาเหตุที่ทำให้การบังคับใช้กฎหมายควบคุมการประกอบวิชาชีพวิศวกรรมในทางอาญาไม่สามารถบรรลุผลตามวัตถุประสงค์ของการบัญญัติกฎหมาย และเพื่อให้เกิดความชัดเจนในการพิจารณาความรับผิดทางอาญาตามประมวลกฎหมายอาญามาตรา 227 ผู้เขียนจะได้นำกรณีปัญหาของการกระทำความผิดของผู้ประกอบวิชาชีพวิศวกรรมโยธาในทางอาญามาศึกษาในหัวข้อต่อไป

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

4.6 วิเคราะห์ความรับผิดชอบทางกฎหมายของผู้ประกอบวิชาชีพวิศวกรรมโยธา

เพื่อให้เกิดความชัดเจนในการพิจารณาสภาพปัญหาการกระทำผิดของของการประกอบวิชาชีพวิศวกรรม ในหัวข้อนี้ผู้เขียนจะได้นำ ตัวอย่างกรณีปัญหาความผิดทางกฎหมายของผู้ประกอบวิชาชีพวิศวกรรมโยธามาศึกษาวิเคราะห์ถึงความบกพร่องในการประกอบวิชาชีพวิศวกรรม แต่เนื่องจากปัญหาที่เกิดขึ้นบางเรื่องยังไม่มีประเด็นชัดเจน ในการศึกษาผู้เขียนจึงนำตัวอย่างของความผิดที่ปรากฏผลของการกระทำแล้ว เพื่อให้เกิดความชัดเจนดังต่อไปนี้

4.6.1 กรณีไฟไหม้โรงงานตุ๊กตา บริษัท เคเดอร์ อินดัสเทรียล (ไทยแลนด์) จำกัด

สรุปเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นได้ว่า โรงงานผลิตตุ๊กตา บริษัท เคเดอร์อินดัสเทรียล (ไทยแลนด์) จำกัด ตั้งอยู่ที่ถนนพุทธมณฑลสาย 4 หมู่ 6 ตำบลกระทุ่มล้ม อำเภอสองพี่น้อง จังหวัดนครปฐม ซึ่งได้เกิดเหตุเพลิงไหม้ เมื่อวันที่ 10 พฤษภาคม 2536 และอาคารได้พังทลายลงมาเป็นเหตุให้มีผู้เสียชีวิตและได้รับบาดเจ็บเป็นจำนวนมาก

ก. ข้อพิจารณามาตรการการควบคุมในทางมรรยาทแห่งวิชาชีพ

ผลการไต่สวนคณะกรรมการ ก.ว. ในฐานะองค์กรผู้มีอำนาจควบคุมการประกอบวิชาชีพวิศวกรรมควบคุมได้ข้อสรุปว่า²⁰

1. ผู้ประกอบวิชาชีพวิศวกรรมควบคุม(ประเภทวุฒิวิศวกร) ผู้รับผิดชอบได้ให้การยอมรับว่า ได้รับออกแบบและคำนวณโครงสร้างอาคารโรงงาน บริษัท เคเดอร์อินดัสเทรียล (ไทยแลนด์) จำกัด มาตั้งแต่ปี 2531 ต่อมาโรงงานเกิดเพลิงไหม้ในปี พ.ศ. 2532 ก็ได้รับเป็นผู้ออกแบบและคำนวณโครงสร้างอีกครั้งหนึ่ง แต่วิศวกรได้ปฏิเสธว่าตนไม่ได้รับเป็นวิศวกรผู้ควบคุมงานก่อสร้างอาคารด้วย เนื่องจากมิได้ลงนามในหนังสือแสดงความยินยอมเป็นผู้ควบคุมงาน (แบบ บ.5) แต่ได้ยอมรับว่าได้ลงนามในหนังสือรับรองของผู้ประกอบวิชาชีพวิศวกรรมควบคุมจริง โดยมีได้ขีดฆ่าการควบคุมการก่อสร้างออกไป เนื่องจากคิดว่าไม่มีผลอะไร ต่อมาเมื่อใบอนุญาตก่อสร้างได้อนุมัติแล้วได้ปรากฏชื่อวิศวกร เป็นวิศวกรผู้ควบคุมการก่อสร้างในหนังสืออนุญาตก่อสร้าง (แบบ อ.1)

²⁰ ประกาศคณะกรรมการควบคุมการประกอบวิชาชีพวิศวกรรม (ก.ว.) , เรื่องให้เพิกถอนใบอนุญาตเป็นผู้ประกอบวิชาชีพวิศวกรรมควบคุม , ลงวันที่ 8 กรกฎาคม 2536

2. วิศวกรได้ยอมรับว่าได้เข้าไปควบคุมดูแลการก่อสร้างในบางครั้ง แต่ไม่บ่อยมากนัก เพราะ บริษัท เคเดอรา ก็มีวิศวกรของบริษัททำการควบคุมงานอยู่แล้ว และได้ออมรับว่าในการก่อสร้างครั้งที่ 2 หลังจากเกิดเพลิงไหม้ในปี 2532 นั้น ทางจังหวัดนครปฐมได้สั่งการให้รื้อถอนอาคารให้หมดทั้ง 3 หลัง แต่ปรากฏว่าได้รื้อถอนเฉพาะส่วนของอาคารที่เกิดเพลิงไหม้แล้วก่อสร้างเพิ่มเติมไปโดยมิได้รื้อถอนอาคารทั้งหมดตามคำสั่งของเจ้าพนักงานท้องถิ่น

3. วิศวกรได้ยอมรับว่า ตามแบบแปลนมีบันไดภายในตัวอาคาร 3 บันได ด้านหน้า 2 บันได ด้านหลัง 1 บันได แต่ในการก่อสร้างได้ก่อสร้างเฉพาะบันไดด้านหน้า 2 บันไดเท่านั้น โดยมิได้มีการก่อสร้างบันไดด้านหลังให้เป็นไปตามแบบแปลนที่ได้รับอนุญาต อีกทั้งจากการตรวจสอบข้อเท็จจริงและหลักฐานจากผู้ที่เกี่ยวข้องแล้ว ต่างยืนยันตรงกันว่ามีการก่อสร้างผิดไปจากแบบแปลนหลายประการ คือ ได้มีการก่อสร้างหลังคาเชื่อมระหว่างโรงงานที่ 1,2 และ 3 ซึ่งกำหนดเว้นระยะห่างระหว่างอาคาร และได้มีการทำการเชื่อมต่อระยะเว้นห่างระหว่างโรงงานเป็นสำนักงานด้วย

4. จากการตรวจสอบข้อเท็จจริงและหลักฐานต่างๆ แล้วปรากฏข้อเท็จจริงยืนยันได้ว่า วิศวกรเป็นวิศวกรผู้ออกแบบคำนวณโครงสร้างและควบคุมการก่อสร้างตามกฎหมาย เนื่องจากตามใบก่อสร้างระบุชื่อวิศวกรเป็นผู้ควบคุมงาน การที่วิศวกรได้กล่าวอ้างว่ามีได้รับควบคุมการก่อสร้าง แต่มีชื่อเป็นผู้ควบคุมการก่อสร้าง เพราะเป็นความเข้าใจผิดนั้น จึงไม่อาจรับฟังได้ เนื่องจากวิศวกรได้ทราบอยู่แล้วว่าใบอนุญาตก่อสร้าง (แบบ อ.1) ได้ระบุชื่อตนเป็นผู้ควบคุมงานแต่ก็มิได้ทักท้วงแต่ประการใด ดังนั้น ผู้ที่มีหน้าที่รับผิดชอบในการควบคุมการก่อสร้างตามกฎหมาย คือ วิศวกร ซึ่งปรากฏว่าวิศวกรมิได้เข้าไปควบคุมงานอย่างใกล้ชิดให้ถูกต้องตามหลักปฏิบัติและวิชาการ เป็นเหตุให้มีการก่อสร้างอาคารผิดไปจากแบบแปลนที่ได้รับอนุญาตหลายประการ ซึ่งอาจเป็นส่วนที่ก่อให้เกิดเพลิงลุกไหม้อาคารทั้ง 3 หลัง อย่างรวดเร็ว เนื่องจากได้มีการก่อสร้างทางเชื่อมและหลังคาคลุมระหว่างอาคารติดต่อกันทั้ง 3 หลัง และถ้ามีการก่อสร้างบันไดอาคารให้ถูกต้องตามแบบแปลนที่ได้รับอนุญาต คนงานที่ทำงานอยู่ภายในอาคารหลังที่ 1 ก็อาจจะใช้เป็นทางหนีไฟได้เพิ่มขึ้นอีกทางหนึ่งด้วย ความบกพร่องในการประกอบวิชาชีพวิศวกรรมควบคุมของวิศวกรในครั้งนี้ได้ก่อให้เกิดความเสียหายทางทรัพย์สินและชีวิต ร่างกายของบุคคลจำนวนมาก ถือได้ว่าเป็นความบกพร่องอย่างร้ายแรง โดยคณะกรรมการ ก.ว. ได้มีมติให้เพิกถอนใบอนุญาตประกอบวิชาชีพวิศวกรรมควบคุมแต่มีข้อที่น่าสังเกตว่า การเพิกถอนใบอนุญาตการประกอบวิชาชีพวิศวกรรมควบคุมนั้น บุคคลผู้ถูกเพิกถอนใบอนุญาตยังคงสามารถประกอบวิชาชีพที่เกี่ยวกับงานด้านวิศวกรรมที่ไม่อยู่ในความควบคุมของกฎหมายซึ่งในประเด็นนี้คงต้องมีการนำมาตรการในการควบคุมการประกอบวิชาชีพประเภทอื่นเข้าบังคับใช้ เนื่องจากมาตร

การควบคุมโดยองค์กรทางวิชาชีพยังขาดสภาพบังคับที่เพียงพอในลักษณะการป้องกัน และข่มขู่ให้ผู้ประกอบวิชาชีพเกิดความเกรงกลัว

เมื่อศึกษาข้อเท็จจริงในคดีดังกล่าวแล้วจะพบว่า การประกอบวิชาชีพของวิศวกร ในคดีนี้เป็นการประกอบวิชาชีพที่มีความบกพร่องอย่างร้ายแรง กล่าวคือ วิศวกรผู้ออกแบบโรงงานรายนี้ได้รับใบอนุญาตให้เป็นผู้ประกอบวิชาชีพวิศวกรรมควบคุมประเภทวุฒิวิศวกร โดยหน้าที่จะต้องมีความรับผิดชอบในการออกแบบและควบคุมการก่อสร้างให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ทางวิชาการ และเมื่อได้รับเป็นผู้ควบคุมงานแล้วย่อมต้องมีหน้าที่ในการควบคุมดูแลงานที่รับผิดชอบให้เป็นไปอย่างถูกต้องตามแบบที่ขออนุญาตก่อสร้าง โดยเฉพาะอย่างยิ่งวิศวกรรายนี้ได้รับอนุญาตให้เป็นผู้ประกอบวิชาชีพวิศวกรรมประเภทวุฒิวิศวกร ย่อมต้องมีความรับผิดชอบ หรือมาตรฐานความรับผิดชอบที่สูงกว่า วิศวกรประเภทอื่น ๆ

นอกจากนั้นในการออกแบบก่อสร้างโรงงานดังกล่าว วิศวกรรายนี้ก็เป็นผู้รับผิดชอบในการออกแบบและคำนวณโครงสร้างมาตั้งแต่ครั้งแรก ซึ่งต่อได้เคยเกิดเพลิงไหม้อาคารโรงงานแห่งนี้มาก่อนหน้านี้ และเจ้าพนักงานท้องถิ่นได้มีคำสั่งให้รื้อถอนอาคารทั้งหมด แต่ปรากฏว่าได้มีการรื้อถอนเพียงบางส่วนแล้วก่อสร้างเพิ่มเติม จึงเป็นการประกอบวิชาชีพที่ขาดความสำนึกในการเป็นผู้ประกอบวิชาชีพวิศวกรรม ก่อให้เกิดความภัยอันตรายและความเสียหายต่อสาธารณะชน ดังนั้น ในการออกใบอนุญาตการประกอบวิชาชีพในปัจจุบันจึงควรมีมาตรการที่เข้มงวดในการกำหนดคุณสมบัติ และควรมีการตรวจสอบมาตรฐานในการประกอบวิชาชีพอย่างจริงจัง เพื่อให้เกิดความปลอดภัย

ข. ข้อพิจารณาเกี่ยวกับการควบคุมการประกอบวิชาชีพวิศวกรรมในทางอาญา

กรณีการประกอบวิชาชีพโดยฝ่าฝืนบทบัญญัติของกฎหมายควบคุมการประกอบวิชาชีพ นอกจากผู้ประกอบวิชาชีพวิศวกรรมจะต้องรับผิดชอบทางด้านกฎหมายวิชาชีพแล้ว หากการกระทำดังกล่าวเป็นการปฏิบัติงานในวิชาชีพวิศวกรรม ที่ก่อให้เกิดภัยอันตรายต่อประชาชน ผู้ประกอบวิชาชีพวิศวกรรมจะต้องรับผิดชอบในทางอาญ่อีกทางหนึ่งด้วย จากข้อเท็จจริงกรณีเหตุเพลิงไหม้โรงงานเคเดอร์ เมื่อวิเคราะห์ถึงความความบกพร่องในการประกอบวิชาชีพวิศวกรรมของวิศวกรในกรณีนี้จะพบว่า การประกอบวิชาชีพของวิศวกร ได้กระทำการโดยฝ่าฝืนต่อกฎหมายอาญา กล่าวคือ

วิศวกรผู้ออกแบบและคำนวณงานก่อสร้าง ในกรณีนี้เป็นผู้ได้รับอนุญาตเป็นผู้ประกอบวิชาชีพวิศวกรรมควบคุม สาขาวิชาวิศวกรรมโยธา ประเภทวุฒิวิศวกร สามารถประกอบวิชาชีพวิศวกรรมทางด้านงานคำนวณ งานควบคุมการก่อสร้าง งานพิจารณาตรวจสอบ งานวางโครงสร้าง และงานให้คำปรึกษา โดย

วิศวกรมีหน้าที่ต้องปฏิบัติงานให้ถูกต้องตามหลักวิชา แบบรูป (แบบแปลน) และข้อกำหนดตามกฎหมายกระทรวง ฉบับที่ 3 (พ.ศ.2508) ²¹

ปรากฏว่าวิศวกรมิได้ประกอบวิชาชีพให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์และวิธีการอันพึงกระทำโดยก่อนหน้าที่จะมีการออกแบบคำนวณและก่อสร้างอาคารในคดีนี้ วิศวกรคนเดียวกัน ได้รับเป็นผู้ออกแบบและคำนวณ โครงสร้างอาคารโรงงานดังกล่าว

ต่อมา เมื่อวันที่ 16 สิงหาคม พ.ศ.2532 เวลากลางวันได้เกิดเพลิงไหม้อาคารโรงงานอุตสาหกรรมผลิตตุ๊กตา ดังกล่าวจนเป็นเหตุให้อาคารโรงงานอุตสาหกรรมดังกล่าว ทั้งสามหลังได้รับความเสียหายมีสภาพเป็นอันตรายต่อสุขภาพ ชีวิต ร่างกายและทรัพย์สิน ก่อให้เกิดเหตุรำคาญ กระทบกระเทือนต่อการรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม ผู้ว่าราชการจังหวัดนครปฐมในฐานะเจ้าพนักงานท้องถิ่นได้มีหนังสือที่ นฐ 30/2532 ถึง บริษัทเคเดอร์ ให้ดำเนินการรื้อถอนอาคารโรงงานอุตสาหกรรมทั้งสามหลังที่ถูกเพลิงไหม้ โครงสร้างส่วนใหญ่ ใช้การรับน้ำหนักไม่ได้แล้ว และบริษัทได้ทราบหนังสือคำสั่งของเจ้าพนักงานท้องถิ่นนั้นแล้ว

ต่อมา เมื่อระหว่างวันที่ 28 กันยายน 2532 ถึงวันที่ 31 มกราคม 2533 วิศวกรในฐานะผู้ควบคุมงาน กับบริษัทได้ดำเนินการก่อสร้างอาคารอาคารหลังใหม่แทนของเดิมที่ถูกไฟไหม้ เพื่อใช้เป็นโรงงานอุตสาหกรรมจำนวนสามหลัง โดยมีการก่อสร้างที่ผิดไปจากแบบแผนผังบริเวณแบบแปลนและรายการประกอบแบบแปลนที่ได้รับอนุญาต ตลอดจนผิดไปจากเงื่อนไขที่เจ้าพนักงานท้องถิ่นได้กำหนดไว้ในใบอนุญาต กล่าวคือ วิศวกรในฐานะผู้ควบคุมงานมีหน้าที่ต้องดูแลกำกับให้ปฏิบัติตามเงื่อนไขตามใบอนุญาต โดยใบอนุญาตกำหนดให้ดำเนินการรื้อถอนซากอาคารโรงงานทั้งสามหลัง ที่ถูกเพลิงไหม้ โครงสร้างส่วนใหญ่ ใช้การรับน้ำหนักไม่ได้แล้วออกไปทั้งหมดเสียก่อนแล้วจึงทำการก่อสร้างอาคารเพื่อใช้เป็นโรงงานอุตสาหกรรมรวมทั้งสามหลังแทนที่โรงงานทั้งสามหลังเดิมที่รื้อถอนไป แต่วิศวกรกลับมิได้ควบคุมงานให้เป็นไปตามคำสั่งของเจ้าพนักงานท้องถิ่น ซึ่งออกคำสั่งเพื่อเป็นการป้องกันอันตรายจากการใช้อาคาร โดยปล่อยให้มีการรื้อถอนอาคารโรงงานที่ถูกไฟไหม้รวมสามหลังออกไปเพียงบางส่วน เฉพาะส่วนที่ถูกไฟไหม้เสียหายมากเท่านั้น โดยมีได้รื้อถอนซากอาคารทั้งสามหลังที่ถูกเพลิงไหม้ออกไปทิ้งแต่อย่างใด โดยทำการก่อสร้างต่อเติมลงบนซากอาคารเดิมที่ถูกไฟไหม้ ซึ่งโดยวิชาชีพแล้ววิศวกรย่อมทราบดีว่าการกระทำดังกล่าวอาจก่อให้เกิดภัยอันตราย หรือมีความน่าจะเป็นอันตราย เนื่องจากโครงสร้างบางส่วนไม่แข็งแรงเพียงพอเพราะถูกไฟไหม้ การกระทำของวิศวกรดังกล่าวจึงครบองค์ประกอบความผิดตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 227

²¹ ออกตามความในพระราชบัญญัติวิชาชีพวิศวกรรม พ.ศ.2505

นอกจากนั้นตามแบบแปลนที่ได้รับอนุญาตให้ก่อสร้างจากเจ้าพนักงาน กำหนดให้อาคารเพื่อใช้เป็น โรงงานอุตสาหกรรมแต่ละหลังมีบันไดภายในอาคารจำนวน 3 แห่ง คือ ด้านหน้าอาคาร 2 แห่ง และด้านหลัง อาคาร 1 แห่ง โดยหน้าที่ของวิศวกรผู้ควบคุมงานมีหน้าที่ต้องจัดการให้มีการสร้างโรงงานให้เป็นไปตามแบบที่ ได้รับอนุญาต แต่ปรากฏว่าวิศวกรได้ปล่อยให้มีการดำเนินการก่อสร้างบันไดภายในอาคาร ของแต่ละอาคาร ก่อสร้างบันไดเพียง 2 แห่ง ด้านหน้าอาคารเท่านั้น ส่วนบันไดด้านหลังอาคารอีก 1 แห่ง มิได้มีการก่อสร้างแต่ อย่างใด และตามแบบแปลนที่ได้รับอนุญาตให้ก่อสร้างกำหนดให้เว้นระยะห่างระหว่างอาคารแต่ละหลัง ฝีก เป็นอิสระจากกัน โดยปราศจากการเชื่อมต่อระหว่างอาคารของแต่ละหลัง แต่วิศวกรปล่อยให้ดำเนินการก่อสร้างอาคารเพื่อใช้เป็นโรงงานอุตสาหกรรม ผิดไปจากแบบแปลนโดยก่อสร้างทางเดินและหลังคาเชื่อมต่อ ระยะห่างระหว่างอาคารเพื่อใช้เป็นโรงงานอุตสาหกรรมทั้งสามหลังติดต่อกัน โดยมีได้เว้นระยะห่างระหว่าง อาคารเพื่อใช้เป็นโรงงานอุตสาหกรรมแต่ละหลังแต่อย่างใด อันเป็นการก่อสร้างทำให้รูปทรงโครงสร้างและ ส่วนต่างๆ ของอาคารผิดไปจากแผนผังบริเวณแบบแปลน และรายการประกอบแบบแปลนตลอดจนเงื่อนไขที่ เจ้าพนักงานท้องถิ่นกำหนดไว้ในใบอนุญาตดังกล่าว และมีได้รับการยกเว้นใด ๆ ตามกฎหมาย

จากข้อเท็จจริงดังกล่าวข้างต้นสามารถสรุปได้ว่า ความเสียหายที่เกิดขึ้นเกิดจากการกระทำโดย ผ่าฝืนหลักการและวิธีการอันพึงกระทำ ของผู้ประกอบการวิชาชีพวิศวกรรม โดยเฉพาะอย่างยิ่ง วิศวกรรายนี้เป็น วิศวกรที่ได้รับใบอนุญาตประเภทวุฒิวิศวกร ซึ่งน่าจะมีความรู้ความสามารถอย่างดี ในการประกอบวิชาชีพ และย่อมทราบดีว่า การออกแบบและควบคุมการก่อสร้างเป็นหน้าที่ที่จะต้องกระทำ ให้เป็นไปตามมาตรฐาน และตามแผนผังแบบแปลนและรายการประกอบแบบแปลนตลอดจนเงื่อนไขที่กำหนดไว้ในใบอนุญาตและ ตามที่เจ้าพนักงานท้องถิ่นกำหนดแต่วิศวกรกลับไม่ได้ดำเนินการก่อสร้างให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ และในการ ก่อสร้างอาคารดังกล่าว วิศวกรจะต้องพึงกระทำโดยจิตสำนึกหรือวิจระณญาณของวิศวกรในการออกแบบ กำหนดโครงสร้างและควบคุมการก่อสร้างที่มีอัตราเสี่ยงต่อการเกิดเพลิงไหม้ และเคยเกิดเพลิงไหม้มาก่อน แล้ว เช่น อาคารเพื่อใช้เป็นโรงงานอุตสาหกรรมผลิตดักตาดังกล่าว และเมื่อจะสร้างอาคารเพื่อใช้เป็นโรง งานอุตสาหกรรมหลังใหม่จะต้องรื้อถอนอาคารโรงงานอุตสาหกรรมเดิมทั้งสามหลังที่ถูกไฟไหม้ ซึ่งโครงสร้าง ส่วนใหญ่เป็นเหล็กถูกไฟไหม้ใช้การรับน้ำหนักไม่ได้แล้วออกให้หมดเสียก่อนตามคำสั่งของเจ้าพนักงานท้องถิ่นแล้ว จึงทำการก่อสร้างขึ้นใหม่ โดยจำต้องหาวิธีการป้องกันมิให้เกิดความเสียหายอันเกิดจากตัวอาคารและ โครงสร้างอาคาร เพื่อใช้เป็นโรงงานอุตสาหกรรมดังกล่าว เนื่องจากโรงงานถูกเพลิงไหม้ดังที่เคยเกิดขึ้นมาแล้ว อาทิเช่น ควรจะใช้โครงสร้างที่เป็นวัสดุทนไฟหรือโครงสร้าง ซึ่งมีมาตรฐานสามารถรับน้ำหนักอาคารได้และไม่ ยุบตัวพังทลายลงเร็วเมื่อเกิดความร้อนสูงจากไฟไหม้อาคารและไม่ควรก่อสร้างอาคารทั้งสามหลังให้เชื่อมติด กันเพราะเมื่อเกิดเหตุเพลิงไหม้ ไฟจะลุกลามติดต่อกันอย่างรวดเร็ว นอกจากนี้จำเลยควรก่อสร้างอาคารให้มี ช่องทางบันไดขึ้นลง 3 ทางตามแบบแปลนเพื่อใช้เป็นช่องทางให้คนงานหนีออกจากตัวอาคารโรงงานได้ทันโดย ไม่เกิดภัยอันตราย เพื่อป้องกันภัยอันตรายและความเสียหายที่เกิดขึ้นจากโครงสร้างและการใช้อาคารโรงงานดัง

กล่าว ซึ่งวิศวกร ได้รู้ข้อเท็จจริงและรายละเอียดดังที่กล่าวมาข้างต้นตั้งอยู่แล้ว แต่วิศวกร กลับฝ่าฝืนไม่ปฏิบัติตามหลักเกณฑ์และวิธีการอันพึงกระทำโดยมิได้ออกแบบโครงสร้างและควบคุมการก่อสร้างอาคารให้เป็นไปตามหลักวิชาการเงื่อนไขและตามกฎหมาย จนทำให้การก่อสร้างผิดไปจากแบบแปลนที่ได้รับอนุญาตให้ก่อสร้างดังกล่าว และทำการก่อสร้างอาคารโดยใช้โครงสร้างและวัสดุของอาคารไม่ได้มาตรฐานตามกฎหมาย โดยประการที่น่าจะเป็นเหตุให้เกิดอันตรายแก่บุคคลและทรัพย์สินของผู้อื่นและต่อมาเมื่อวันที่ 10 พฤษภาคม 2536 ได้เกิดเพลิงไหม้อาคารเพื่อใช้เป็นโรงงานอุตสาหกรรมผลิตตุ๊กตาของบริษัทเคเดอร์ จำนวน 3 หลังที่วิศวกรคนดังกล่าว ทำการออกแบบ จำนวนโครงสร้างและควบคุมการก่อสร้างโดยไม่ปฏิบัติตามหลักเกณฑ์ในวิชาชีพและกฎระเบียบข้อบังคับของกฎหมาย ทำการก่อสร้างอาคารโรงงานโดยการไม่ใช้โครงสร้างไม่มาตรฐานและไม่ปฏิบัติตามเงื่อนไขที่เจ้าพนักงานท้องถิ่นกำหนด ทำให้ลุกลามไหม้อาคารทั้งสามหลังและโครงสร้างอาคารทั้งสามหลังได้ยุบพังทลายลงอย่างรวดเร็ว ประกอบกับมีบันไดสำหรับหนีไฟเพียง 2 ช่องทางทำให้คนงานหนีออกจากอาคารโรงงานไม่ทันจึงเป็นเหตุให้คนงานที่ยังติดอยู่ภายในอาคารที่ใช้เป็นโรงงานอุตสาหกรรมทั้งสามหลังดังกล่าวถึงแก่ความตายจำนวนมาก การปฏิบัติงานของวิศวกรในฐานะผู้ควบคุมงานจึงเป็นการปฏิบัติงานที่ไม่ถูกต้องตามหลักวิชาชีพ และหลักเกณฑ์ที่พึงจะกระทำ วิศวกรจึงต้องรับผิดชอบตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 227 และเนื่องจากกรกระทำดังกล่าวของวิศวกรเป็นเหตุมีผู้เสียชีวิตและบาดเจ็บ วิศวกรจึงต้องรับโทษหนักขึ้นในผลของการกระทำที่เกิดขึ้น อีกด้วย

4.6.2 กรณีอาคารโรงแรมรอยัลพลาซ่าถล่ม

สรุปเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นได้ว่าวิศวกรผู้ได้รับใบอนุญาตเป็นผู้ประกอบวิชาชีพวิศวกรรมควบคุม สาขา วิศวกรรมโยธา ประเภทสามัญวิศวกร ได้รับเป็นวิศวกรผู้คำนวณโครงสร้างอาคารโรงแรมรอยัลพลาซ่า ตั้งอยู่ที่ถนนจอมสุรางค์ยาตร์ ตำบลในเมือง อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา และปรากฏว่าเมื่อวันที่ 13 สิงหาคม 2536 อาคารโรงแรมดังกล่าวได้เกิดเหตุพังทลายเป็นเหตุให้มีผู้เสียชีวิตและได้รับบาดเจ็บเป็นจำนวนมากนั้น

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ก. ข้อพิจารณาความรับผิดชอบทางมรรยาทแห่งวิชาชีพ

คณะกรรมการควบคุมการประกอบวิชาชีพวิศวกรรม (ก.ว.) จึงได้แต่งตั้งคณะอนุกรรมการไต่สวนกรณีดังกล่าว และได้ข้อสรุปว่า²³

1. วิศวกรผู้รับผิดชอบโครงการก่อสร้างดังกล่าว เป็นวิศวกรผู้ออกแบบการคำนวณโครงสร้างอาคารดังกล่าว สูง 4 ชั้น ครั้งแรกเมื่อปี พ.ศ.2526 และต่อมาได้รับเป็นวิศวกรผู้ออกแบบคำนวณโครงสร้างอาคารและควบคุมการก่อสร้างต่อเติมอาคารดังกล่าวเป็นอาคารสูง 6 ชั้น เมื่อปี พ.ศ.2533 แต่ปรากฏว่าในการออกแบบคำนวณโครงสร้างและควบคุมการก่อสร้างนั้น วิศวกรมิได้แสดงรายการคำนวณโครงสร้างการรับน้ำหนักของเสาและฐานรากของอาคารเดิม เพียงแต่ทำหนังสือรับรองว่าโครงสร้างอาคารเดิมรับน้ำหนักอาคารส่วนที่ต่อเติมได้เท่านั้น จึงเป็นการประกอบวิชาชีพวิศวกรรมควบคุมอย่างไม่ถูกต้องตามหลักปฏิบัติและวิชาการ
2. กรณีการควบคุมการก่อสร้างเพิ่มเติมอาคารนั้น วิศวกรไม่สามารถอยู่ควบคุมการก่อสร้างในส่วนโครงสร้างสำคัญได้ตลอดเวลาและไม่ได้มีการมอบหมายให้วิศวกรอื่นที่ได้รับใบอนุญาต ก.ว. ให้ควบคุมการก่อสร้างแทนให้ถูกต้องตามกฎหมาย จึงเป็นการละทิ้งงานที่ได้รับทำโดยไม่มีเหตุอันควร
3. การออกแบบคำนวณโครงสร้างอาคารก่อสร้างเพิ่มเติมจากอาคารสูง 4 ชั้นเป็นอาคารสูง 6 ชั้น ในปี พ.ศ. 2533 นั้น วิศวกรได้ออกแบบคำนวณโครงสร้างต่อเติมอาคารบางส่วนที่วิศวกรอื่นได้ออกแบบคำนวณโครงสร้าง ในปี พ.ศ. 2528 จึงเป็นการตรวจสอบงานของผู้ประกอบวิชาชีพวิศวกรรมควบคุมโดยมิได้แจ้งให้วิศวกรที่ออกแบบอาคารส่วนที่ได้ออกแบบต่อเติมไว้ก่อนได้ทราบ

ดังนั้น การกระทำของวิศวกรจึงเป็นการกระทำผิดฐานไม่รักษามรรยาทแห่งวิชาชีพ ตามมาตรา 24 แห่งพระราชบัญญัติวิชาชีพวิศวกรรม พ.ศ.2505 ตามที่กำหนดในกฎกระทรวง ฉบับที่ 8 (พ.ศ.2508) ข้อ 2 (1)(2) และ (12) ตามลำดับ

ด้วยเหตุผลดังกล่าว คณะกรรมการควบคุมการประกอบวิชาชีพวิศวกรรม (ก.ว.) จึงมีมติให้เพิกถอนใบอนุญาตเป็นผู้ประกอบวิชาชีพควบคุมของวิศวกร นับตั้งแต่วันที่ 5 ตุลาคม 2536²⁴ เป็นต้นไป

²³ ประกาศคณะกรรมการควบคุมการประกอบวิชาชีพวิศวกรรม (ก.ว.) เรื่องเพิกถอนใบอนุญาตเป็นผู้ประกอบวิชาชีพวิศวกรรมควบคุม ลงวันที่ 5 ตุลาคม 2536

²⁴ รายงานการประชุม , คณะกรรมการ ก.ว. ครั้งที่ 10/2536 , เมื่อวันที่ 5 ตุลาคม 2536

เมื่อศึกษาข้อเท็จจริงในกรณีดังกล่าวนี้จะพบว่าการกระทำความผิดของผู้ประกอบวิชาชีพวิศวกรรม ในคดีนี้ เป็นการกระทำในลักษณะมีเจตนาที่ฝ่าฝืนกฎหมาย เนื่องจากในการออกแบบคำนวณโครงสร้าง วิศวกรผู้ออกแบบ เป็นวิศวกรผู้ออกแบบการคำนวณโครงสร้างอาคารดังกล่าว สูง 4 ชั้น ครั้งแรกเมื่อปี พ.ศ. 2526 และต่อมาได้รับเป็นวิศวกรผู้ออกแบบคำนวณโครงสร้างอาคารและควบคุมการก่อสร้างต่อเติมอาคารดังกล่าวเป็นอาคารสูง 6 ชั้น เมื่อปี พ.ศ. 2533 แต่ปรากฏว่าในการออกแบบคำนวณโครงสร้างและควบคุมการก่อสร้างนั้น วิศวกรมิได้แสดงรายการคำนวณโครงสร้างการรับน้ำหนักของเสาและฐานรากของอาคารเดิม เพียงแต่ทำหนังสือรับรองว่าโครงสร้างอาคารเดิมรับน้ำหนักอาคารส่วนที่ต่อเติมได้เท่านั้น การประกอบวิชาชีพใน ลักษณะดังกล่าวจึงถือว่าเป็นการประกอบวิชาชีพที่ผิดหลักเกณฑ์และวิชาการ ด้านวิศวกรรม ซึ่งลักษณะของการวินิจฉัยของคณะกรรมการควบคุมการประกอบวิชาชีพวิศวกรรมย่อม ว่าการกระทำอย่างไรถือว่าเป็น การกระทำที่ผิดไปจากหลักเกณฑ์และวิชาการในการประกอบวิชาชีพวิศวกรรม ย่อมเป็นหลักสำคัญหรือความ เห็นในทางวิชาการประการหนึ่ง ที่จะช่วยให้การพิจารณาความรับผิดทางอาญาเป็นไปได้อย่างมีประสิทธิภาพ ประการหนึ่ง

ข. ข้อพิจารณาเกี่ยวกับการความรับผิดทางอาญาของผู้ประกอบวิชาชีพวิศวกรรม

กรณีความรับผิดทางอาญาของผู้ประกอบวิชาชีพวิศวกรรม กรณีของอาคารโรงแรมรอยัลพลาซ่า กลุ่ม มีประเด็นที่จะต้องพิจารณาความรับผิดในทางอาญาดังนี้

ประเด็นแรก เมื่อวันที่ 13 สิงหาคม 2536 เวลากลางวัน โรงแรมรอยัลพลาซ่าอาคารที่เกิดเหตุ ตั้ง อยู่เลขที่ 547 ถนนจอมสุรางยาตร์ ตำบลในเมืองอำเภอเมืองนครราชสีมา จังหวัดนครราชสีมา ได้เกิดการ ระเบิดพังทลายเป็นเหตุให้มีผู้เสียชีวิต บาดเจ็บสาหัส บาดเจ็บ ทรัพย์สินเสียหายอันเนื่องจากการกระทำละเว้น การกระทำของวิศวกร กล่าวคือ วิศวกรผู้ออกแบบและคำนวณโครงสร้างได้รับใบอนุญาตให้เป็นผู้มีวิชาชีพช่าง ในสาขาวิศวกรรมโยธาสามัญและเป็นผู้ได้รับใบอนุญาตให้เป็นผู้มีวิชาชีพช่างในสาขาสถาปัตยกรรมควบคุม ประเภทสถาปนิก สาขาสถาปัตยกรรมหลัก เป็นผู้มีวิชาชีพในการออกแบบ คำนวณ ควบคุมตัดแปลงการ ก่อสร้าง วางโครงสร้างการก่อสร้างให้คำปรึกษา ซ่อมแซม รื้อถอน อาคารหรือสิ่งปลูกสร้างใด ๆ ตามกฎ หมาย

เมื่อวันที่ 21 ตุลาคม 2532 ถึงวันที่ 2 สิงหาคม 2534 วิศวกรในฐานะผู้ออกแบบและควบคุมงาน ซึ่งมีวิชาชีพดังกล่าวข้างต้นได้ร่วมกับบุคคลอื่น ก่อสร้าง ต่อเติม ตัดแปลง อาคารโรงแรมรอยัลพลาซ่า จาก อาคารเดิมซึ่งเป็นอาคาร 3 ชั้น (ไม่รวมชั้นใต้ดิน) เป็นอาคาร 6 ชั้น (ไม่รวมชั้นใต้ดิน) โดยไม่ปฏิบัติตามหลัก

เกณฑ์และวิธีการอันพึงกระทำนั้น กล่าวคือ ในการก่อสร้าง ต่อเติม ดัดแปลงอาคาร เมื่อ พ.ศ.2533 วิศวกรซึ่งประกอบกรงานวิชาชีพวิศวกรรม และสถาปัตยกรรมดังกล่าว ทำคำรับรองเป็นเอกสาร แบบแปลนการก่อสร้างอาคารและรายการคำนวณโรงแรมรอยัลพลาซ่า เพื่ออนุญาตก่อสร้าง ต่อเติมอาคารเดิม ซึ่งได้รับอนุญาตให้ก่อสร้าง ตั้งแต่ปี พ.ศ.2526 และ พ.ศ.2528 ต่อเจ้าพนักงานท้องถิ่น อันเป็นเท็จ โดยวิศวกรได้เขียนแบบแปลนและรายการคำนวณขึ้นใหม่ ซึ่งไม่ตรงกับแบบแปลน และรายการคำนวณก่อสร้างเดิม ที่ยื่นและได้รับอนุญาตให้ก่อสร้างจากเจ้าพนักงานท้องถิ่น เมื่อ พ.ศ.2526 ทั้งนี้โดยเป็นเท็จ เกี่ยวกับขนาด ตำแหน่งของเสาและฐานรากของอาคาร ซึ่งเป็นสาระสำคัญของอาคาร โดยประการที่น่าจะเกิดความเสียหายแก่เทศบาลเมืองนครราชสีมา ผู้อื่น และประชาชน กับทั้งในการก่อสร้างต่อเติม ดัดแปลงอาคารดังกล่าว วิศวกรยังไม่ปฏิบัติตามหลักเกณฑ์และวิธีการอันพึงกระทำ โดยประการที่น่าจะเป็นเหตุให้เกิดอันตรายแก่บุคคลอื่นอีก กล่าวคือ วิศวกรกับพวกได้ร่วมกันออกแบบ ควบคุม ก่อสร้างอาคารดังกล่าวโดยไม่เสริมโครงสร้าง ฐานรากและเสาในอาคารเดิม ไม่ทำฐานรากและเสาเพิ่มให้เพียงพอที่จะรับน้ำหนักของอาคารที่ต่อเติมให้อยู่ในภาวะที่ปลอดภัยกับการใช้งานได้ ทำให้โครงสร้างเสาและฐานรากของอาคารไม่มั่นคงและแข็งแรงพอที่จะรับน้ำหนักของอาคารได้โดยปลอดภัย ค่าของความปลอดภัยของเสาและฐานรากต่ำกว่ามาตรฐานมากเสาของอาคารหมิ่นเหม่ต่อการวิบัติด้วยตนเองตลอดเวลา อันสืบเนื่องจากความเครียดอย่างมากของระบบโครงสร้างและเสาในอาคารจากเหตุดังกล่าว เมื่อวันที่ 1 สิงหาคม 2536 เสาในอาคารโรงแรมรอยัลพลาซ่าจึงถล่มพังทลายลงมาอย่างรวดเร็วจึงเป็นเหตุให้ผู้ที่อยู่อาศัยในอาคารโรงแรมรอยัลพลาซ่าขณะที่พังทลายถูกวัสดุที่ใช้ในการก่อสร้างโรงแรม เช่น เหล็ก คอนกรีต อิฐ ทราย เสา เพดาน ถล่มทับเสียชีวิตรวม 136 ราย บาดเจ็บเป็นอันตรายถึงสาหัส เสียอวัยวะ ทุพพลภาพ ป่วยเจ็บด้วยอาการทุกขเวทนา และประกอบกรณีอีกตามปกติไม่ได้เกินกว่ายี่สิบวัน รวม 36 ราย และมีผู้บาดเจ็บเป็นอันตรายแก่กายรวม 124 ราย

จากข้อเท็จจริงดังกล่าวแยกพิจารณาความรับผิดของวิศวกรได้เป็นประเด็นดังนี้ ประเด็นแรก ความรับผิดตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 227 คือ เป็นผู้ประกอบวิชาชีพวิศวกรรมควบคุมสาขาโยธาเป็นผู้มีวิชาชีพในการออกแบบ คำนวณ ควบคุมดัดแปลงการก่อสร้าง วางโครงสร้างการก่อสร้างให้คำปรึกษา ซ่อมแซม รัื้อถอน อาคารหรือสิ่งปลูกสร้างใด ๆ ตามกฎหมาย ได้ วิศวกรออกแบบ ควบคุม ก่อสร้างอาคารดังกล่าวโดยไม่เสริมโครงสร้าง ฐานรากและเสาในอาคารเดิม ไม่ทำฐานรากและเสาเพิ่มให้เพียงพอที่จะรับน้ำหนักของอาคารที่ต่อเติมให้อยู่ในภาวะที่ปลอดภัยกับการใช้งานได้ ทำให้โครงสร้างเสาและฐานรากของอาคารไม่มั่นคงและแข็งแรงพอที่จะรับน้ำหนักของอาคารได้โดยปลอดภัย ค่าของความปลอดภัยของเสาและฐานรากต่ำกว่ามาตรฐานมากเสาของอาคารหมิ่นเหม่ต่อการวิบัติด้วยตนเองตลอดเวลา จึงเป็นการกระทำที่ครบองค์ประกอบความผิดตามมาตรา

นอกจากนี้ข้อเท็จจริงยังปรากฏอีกว่า มีรอยปริร้าวบริเวณของผนังและพื้นหลายแห่ง และมีน้ำซึมที่พื้นใต้ดินของอาคาร อันเป็นอาการบอเหตุ และบ่งชี้ว่ามีความผิดปกติในอาคาร ในภาวะวิสัยและพฤติการณ์เช่นนี้ย่อมแสดงให้เห็นว่ามีสภาพที่น่าจะเป็นอันตราย การละเว้นการปฏิบัติของวิศวกร จึงเป็นความสำเร็จตั้งแต่มีการก่อสร้างอาคารดังกล่าว

ประเด็นต่อมา การที่วิศวกรได้เขียนแบบแปลนและรายการคำนวณชั้นใหม่ ซึ่งไม่ตรงกับแบบแปลนและรายการคำนวณก่อสร้างเดิม ที่ยื่นและได้รับอนุญาตให้ก่อสร้างจากเจ้าพนักงานท้องถิ่น เมื่อ พ.ศ.2526 ทั้งนี้โดยเป็นเท็จ เกี่ยวกับขนาด ตำแหน่งของเสาและฐานรากของอาคาร ซึ่งเป็นสาระสำคัญของอาคาร โดยประการที่น่าจะเกิดความเสียหายแก่เทศบาลเมืองนครราชสีมา ผู้อื่น และประชาชน จึงเป็นความผิดฐานรับรองเอกสารเท็จ ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 269 อิงฐานความผิดหนึ่งด้วย

อนึ่ง ความเสียหายที่เกิดขึ้นจากการที่อาคารโรงแรมรอยัลพลาซ่าถล่มนี้ นอกจากจะเกิดจากความผิดของวิศวกรผู้ออกแบบและควบคุมแล้ว ยังมีประเด็นของเจ้าพนักงานท้องถิ่นละเว้นการปฏิบัติหน้าที่โดยมิชอบ กล่าวคือ ในการขออนุญาตก่อสร้างอาคารในลักษณะของการต่อเติม วิศวกรโยธาเทศบาลเมืองนครราชสีมา มีหน้าที่สำรวจออกแบบ จัดทำโครงการทางด้านวิศวกรรมกำหนดรายการก่อสร้างควบคุมงานก่อสร้าง ทดสอบวิเคราะห์หวั้ภัยวัสดุการก่อสร้าง เกี่ยวกับอาคารและสิ่งปลูกสร้าง ซึ่งมีผู้ขออนุญาตภายในเขตเทศบาลเมืองนครราชสีมา เป็นเจ้าพนักงานตามกฎหมาย มีหน้าที่รับผิดชอบงานวิศวกรรมทั้งหมดในกองช่างเทศบาลเมืองนครราชสีมาโดยเฉพาะตรวจแบบอาคารทางด้านวิศวกรรม ตรวจสอบโครงสร้างตรวจสอบทางด้านวิศวกรรมเป็นเจ้าพนักงานตามกฎหมายได้ละเว้นการปฏิบัติหน้าที่โดยมิชอบ กล่าวคือ ได้รับเรื่องขออนุญาตต่อเติม ดัดแปลงอาคารโรงแรมรอยัลพลาซ่า จากอาคารเดิม 3 ชั้น (ไม่รวมชั้นใต้ดิน) ซึ่งได้รับอนุญาตและก่อสร้างแล้วเสร็จดังกล่าว ซึ่งเป็นการขออนุญาตต่อเติมดัดแปลงเกี่ยวกับอาคารเดียวกันนี้เป็นครั้งที่ 4 ซึ่งในการพิจารณาอนุญาตครั้งนี้ เจ้าพนักงานท้องถิ่นมีหน้าที่ในการตรวจสอบค่าขออนุญาตและพิจารณาทำความเข้าใจว่า ควรจะอนุญาตหรือไม่อนุญาตต่อผู้บังคับบัญชา โดยต้องปฏิบัติตามกฎหมายและกฎกระทรวง²⁵ ซึ่งกำหนดให้ผู้ขอใบอนุญาตก่อสร้าง ต่อเติม ดัดแปลง อาคารโรงแรมซึ่งเป็นอาคารสาธารณะนั้น ให้แสดงส่วนของอาคารที่มีอยู่เดิมและส่วนที่ดัดแปลงให้ชัดเจน มีรายละเอียดประกอบแบบแปลน และรายการคำนวณว่ามีความถูกต้องครบถ้วนตามกฎหมายกำหนดไว้หรือไม่ ซึ่งปรากฏว่าการยื่นขออนุญาตก่อสร้าง ดัดแปลง ต่อเติม อาคารของโรงแรมรอยัลพลาซ่าดังกล่าว แบบแปลนการก่อสร้าง กำหนดรายละเอียดส่วนต่างๆของอาคาร คือโครงสร้างเสาและฐานรากนั้นไม่มั่นคงแข็งแรงพอที่จะรับน้ำหนักได้โดยปลอดภัย ค่าของความปลอดภัยของเสาและฐานรากต่ำกว่ามาตรฐาน รายการการคำนวณที่ยื่นประกอบไม่ปรากฏราย

²⁵ กฎกระทรวง ฉบับที่ 4, 6, 10 ออกตามความในพระราชบัญญัติควบคุมอาคาร (พ.ศ.2522)

ละเอียดของตำแหน่งเสาและความสามารถในการรับน้ำหนักต้นเสาของอาคารเดิม และอาคารที่ดัดแปลง รวมทั้งรายละเอียดเกี่ยวกับฐานรากและการต่อเชื่อมโครงสร้างอาคารเดิมกับโครงสร้างอาคารที่ต่อเติม และไม่มีรายละเอียดแบบแปลนการก่อสร้างเดิมของปี พ.ศ. 2526 และปี พ.ศ. 2528 ที่ได้รับอนุญาตจากเจ้าพนักงานท้องถิ่นโดยถูกต้องยื่นประกอบการพิจารณา เมื่อจำเลยที่ 3 ถึง 6 ตรวจสอบและไม่สั่งการให้ดำเนินการแก้ไขเปลี่ยนแปลงให้ถูกต้องตามระเบียบ และกฎหมายทั้งละเว้นไม่นำแบบแปลนและรายการคำนวณของอาคารเดิมที่ได้รับอนุญาตจากเจ้าพนักงานท้องถิ่นโดยถูกต้อง เมื่อปี พ.ศ. 2526 และปี พ.ศ. 2528 ที่มีอยู่ ณ สำนักงานเทศบาลเมืองนครราชสีมาอยู่แล้ว มาพิจารณาตรวจสอบประกอบการยื่นขออนุญาตก่อสร้าง ดัดแปลง ต่อเติมอาคาร ซึ่งเป็นอาคารสาธารณะประเภทโรงแรม เพื่อจะพิจารณาและสั่งการตามอำนาจหน้าที่ให้เป็นการถูกต้องตามระเบียบและกฎหมาย โดยเคร่งครัดเป็นกรณีพิเศษ อันเป็นการปฏิบัติและละเว้นการปฏิบัติหน้าที่โดยมิชอบ เพื่อให้เกิดความเสียหายแก่เทศบาลเมืองนครราชสีมาและประชาชน

ความเสียหายที่เกิดขึ้นจึงอาจกล่าวได้ว่า เจ้าพนักงานท้องถิ่น มีส่วนรวมในการก่อให้เกิดความเสียหาย ซึ่งหากเจ้าพนักงานท้องถิ่น ตามพระราชบัญญัติควบคุมอาคาร พ.ศ. 2522 ได้ปฏิบัติหน้าที่อย่างถูกต้องตามที่กฎหมายกำหนด ย่อมเป็นการป้องกันภัยอันตรายที่อาจเกิดขึ้นแก่ประชาชนได้อีกทางหนึ่ง ดังนั้น ในความเห็นของผู้เขียนแล้ว การบังคับใช้กฎหมายควบคุมการประกอบวิชาชีพวิศวกรรมที่ยังขาดประสิทธิภาพในการบังคับใช้ มีสาเหตุหนึ่งมาจากการที่เจ้าพนักงานท้องถิ่นผู้รับผิดชอบในการควบคุมการก่อสร้างอาคารให้เป็นไปตามกฎหมาย ยังขาดความรับผิดชอบในการปฏิบัติงาน ซึ่งเป็นสาเหตุที่ทำให้ยังคงพบเห็นการกระทำ ความผิดของการประกอบวิชาชีพวิศวกรรมที่ฝ่าฝืนต่อกฎหมาย

4.6.3 วิเคราะห์ปัญหาการบังคับใช้กฎหมายควบคุมการประกอบวิชาชีพวิศวกรรม

เมื่อวิเคราะห์ข้อเท็จจริงกรณีตามตัวอย่างที่เกิดขึ้นแล้วจะพบว่า การประกอบวิชาชีพวิศวกรรมในปัจจุบันยังขาดการควบคุมการประกอบวิชาชีพที่มีประสิทธิภาพเพียงพอ การปฏิบัติหน้าที่ของวิศวกร ยังขาดความรับผิดชอบ เมื่อพิจารณาการกระทำดังกล่าวของวิศวกรสามารถสรุปประเด็นของความบกพร่องในการประกอบวิชาชีพวิศวกรรมได้ดังนี้

- (1) กรณีความรับผิดชอบตามกฎหมายควบคุมการประกอบวิชาชีพทางการฝ่าฝืนมารยาทแห่งวิชาชีพ

เนื่องจากกฎหมายควบคุมการประกอบวิชาชีพได้กำหนดหลักเกณฑ์การเข้าสู่อุปการประกอบวิชาชีพได้ โดยการกำหนดคุณสมบัติทางด้านการศึกษา ให้ผู้ที่เข้าสู่วิศวกรรมควบคุมจะต้องมีมาตรฐานการ

ศึกษาที่อยู่ในเกณฑ์ที่สามารถประกอบวิชาชีพวิศวกรรมได้ในระดับหนึ่ง เนื่องจากวิชาชีพวิศวกรรมเป็นวิชาชีพที่จำเป็นต้องใช้เทคโนโลยีขั้นสูง จึงต้องมีหลักประกันต่อประชาชนว่าบุคคลที่ได้รับใบอนุญาตมีความสามารถเพียงพอในการประกอบวิชาชีพวิศวกรรมควบคุมในสาขานั้น

เมื่อได้รับใบอนุญาต และกฎหมายได้กำหนดให้มืองค์กรในการควบคุมการประกอบวิชาชีพในโดยมาตรการทางปกครองขึ้น เรียกว่าคณะกรรมการควบคุมการประกอบวิชาชีพวิศวกรรม หรือ ก.ว. โดยองค์กรดังกล่าวจะทำหน้าที่ในการกำกับดูแลการปฏิบัติงานของผู้ประกอบวิชาชีพวิศวกรรมทุกประเภท โดยเริ่มตั้งแต่การตรวจสอบคุณสมบัติของผู้ที่จะขอรับใบอนุญาต จนกระทั่งพิจารณาลงโทษโดยการสั่งพักหรือเพิกถอนใบอนุญาตกรณีพบว่า ผู้ประกอบวิชาชีพวิศวกรรมได้กระทำการผิดต่อมาตรฐานในทางวิชาชีพ หรือมรรยาทในทางวิชาชีพ โดยการใช้อำนาจของ ก.ว. เป็นการใช้อำนาจในทางปกครอง

จากการศึกษาข้างพบว่า การควบคุมการประกอบวิชาชีพโดยคณะกรรมการ ก.ว. เป็นหน่วยงานที่มีความรู้ความทางด้านวิศวกรรมเป็นอย่างดี การพิจารณาโทษผู้ประกอบวิชาชีพวิศวกรรมที่กระทำผิดมรรยาทได้โดยผู้มีความรู้ทางด้านวิศวกรรมศาสตร์โดยเฉพาะ จึงอาจกล่าวได้ว่า การควบคุมโดยองค์กรดังกล่าวมีประสิทธิภาพในทางปกครองอย่างดี

เมื่อพิจารณาถึงวัตถุประสงค์ของกฎหมายควบคุมการประกอบวิชาชีพในประเทศไทย จะพบว่า มีวัตถุประสงค์เชิงป้องกันมิให้มีการประกอบวิชาชีพที่ผิดมาตรฐาน หรือหลักเกณฑ์ทางวิชาชีพ แต่จากการศึกษาข้างพบว่าการควบคุมการประกอบวิชาชีพวิศวกรรมควบคุมในปัจจุบัน ยังคงพบการกระทำผิดความผิดของผู้ประกอบวิชาชีพวิศวกรรมอยู่บ่อยครั้ง โดยเฉพาะอย่างยิ่งการกระทำผิดของผู้ประกอบวิชาชีพวิศวกรรมที่เป็นผู้ได้รับใบอนุญาตประกอบวิชาชีพขั้นสูง เช่น วุฒิวิศวกร แสดงให้เห็นว่า มาตรฐานทางการศึกษาของผู้ประกอบวิชาชีพบางคนยังมีความบกพร่องอยู่ การออกใบอนุญาตเป็นวุฒิวิศวกรควรมีการตรวจสอบคุณสมบัติ หรือทดสอบคุณสมบัติอย่างละเอียด โดยคำนึงถึงคุณภาพของผลงานเป็นหลักในการพิจารณา โดยมีระยะเวลาการประกอบวิชาชีพวิศวกรรมเป็นเพียงส่วนประกอบ เพื่อให้การประกอบวิชาชีพทางด้านวิศวกรรมมีความปลอดภัยยิ่งขึ้น

นอกจากนั้น เมื่อพิจารณามาตรการที่ใช้ในการควบคุมการประกอบวิชาชีพวิศวกรรมโดยคณะกรรมการควบคุมการประกอบวิชาชีพวิศวกรรม ยังพบว่า มาตรการที่ใช้ในการควบคุมการประกอบวิชาชีพวิศวกรรมโดยองค์กรดังกล่าว เป็นมาตรการในทางปกครองเกี่ยวกับการ พักหรือเพิกถอนใบอนุญาต ซึ่งหากผู้ประกอบวิชาชีพวิศวกรรมควบคุมถูกเพิกถอนใบอนุญาตแล้ว ก็ยังสามารถประกอบวิชาชีพวิศวกรรมที่ไม่

อยู่ภายใต้กฎหมายควบคุมการประกอบวิชาชีพวิศวกรรมควบคุมได้ จึงมีปัญหาการควบคุมการประกอบวิชาชีพวิศวกรรม โดยมาตรการทางปกครอง ยิ่งขาดประสิทธิภาพในเชิงข่มขู่ให้ผู้ประกอบวิชาชีพเกิดความเกรงกลัวไม่กล้ากระทำความผิด ซึ่งในประเด็นนี้คงต้องพิจารณาในแง่ของกฎหมายควบคุมการประกอบวิชาชีพวิศวกรรมในทางอาญามีสภาพบังคับเพียงใด โดยจะได้กล่าวในหัวข้อต่อไป

(2) กรณีความรับผิดตามกฎหมายควบคุมการประกอบวิชาชีพในทางอาญา

กฎหมายควบคุมการประกอบวิชาชีพในทางอาญาประกอบด้วยกฎหมายหลายฉบับ ทั้งในประมวลกฎหมายอาญา พระราชบัญญัติวิชาชีพวิศวกรรม พระราชบัญญัติควบคุมอาคาร เป็นต้น ในการพิจารณาปัญหาการบังคับใช้กฎหมายอาญาในการควบคุมการประกอบวิชาชีพวิศวกรรม จากการศึกษาพบว่าการกำหนดความรับผิดทางอาญาของผู้ประกอบวิชาชีพวิศวกรรมตามประมวลกฎหมายอาญามาตรา 227 เป็นกฎหมายที่เกี่ยวกับการป้องกันภัยอันตรายต่อประชาชน ดังนั้นวัตถุประสงค์ของการบัญญัติกฎหมายเป็นการกำหนดความรับผิดในลักษณะการป้องกันมิให้เกิดภัยอันตราย หรือกล่าวอีกนัยหนึ่งก็คือ กฎหมายมีวัตถุประสงค์ในเชิงป้องกัน โดยไม่จำเป็นต้องมีผลของความเสียหายเกิดขึ้น ก็สามารถลงโทษผู้กระทำความผิดได้

ในส่วนของการบังคับใช้กฎหมายอาญา กับผู้ประกอบวิชาชีพวิศวกรรมโยธา มีประเด็นปัญหาที่เป็นอุปสรรคต่อการบังคับใช้กฎหมายที่น่าพิจารณาดังนี้

ประการที่ 1 ปัญหาการร้องทุกข์ เนื่องจากกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาได้กำหนดให้บุคคลที่ เป็นผู้เสียหาย คือ บุคคลที่ได้รับความเสียหายเนื่องจากการกระทำความผิดอาญาฐานในฐานหนึ่ง²⁶ และต้องเป็นผู้เสียหายโดยนิตินัย ดังได้ศึกษาแล้วว่าความผิดตามประมวลกฎหมายอาญามาตรา 227 เป็นความผิดที่มีองค์ประกอบของความผิดเป็นเรื่องเกี่ยวกับวิชาชีพวิศวกรรมโดยเฉพาะ บุคคลทั่วไปย่อมไม่อาจทราบถึง หลักเกณฑ์ในการประกอบวิชาชีพในทางวิศวกรรมได้ ก่อให้เกิดปัญหาในการบังคับใช้กฎหมายกล่าวคือ หากมีการกระทำความผิดเกี่ยวกับการประกอบวิชาชีพวิศวกรรมที่ผิดกฎหมาย ซึ่งยังไม่เกิดผลของการกระทำ เช่น ตัวอย่างการควบคุมการก่อสร้างอาคารโดยการละเลยหน้าที่ของผู้ประกอบวิชาชีพวิศวกรรม โดยวิศวกรผู้ควบคุมงานก่อสร้างอาคารสูง 4 ชั้น ในฐานะผู้ควบคุมงานได้รับคำแนะนำจากผู้จัดการฝ่าย และศึกษาจากคู่มือการก่อสร้างพื้นสำเร็จรูป และลักษณะการค้ำยัน ได้ละเลยหน้าที่โดยไม่ทำการตรวจสอบปล่อยให้มีการทำ การค้ำยันที่ไม่แข็งแรง และยังปล่อยให้คนงานเข้าไปสร้างเพลิงพักใต้ถุนอาคาร เหตุการณ์ถือว่าการกระทำ

²⁶ ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญามาตรา 2 / 4)

ของวิศวกรไม่ถูกต้องตามหลักวิชาการ” กรณีดังกล่าวมีการกระทำที่ถือว่าไม่ปฏิบัติตามหลักเกณฑ์หรือวิธีการอันพึงกระทำในการประกอบวิชาชีพ หากไม่มีบุคคลใดทราบพฤติการณ์แห่งการกระทำ วิศวกรย่อมไม่อาจถูกดำเนินคดีในความผิดตามมาตรา 227 แห่งประมวลกฎหมายอาญาได้ ทั้งที่ความจริงแล้วลักษณะของการกระทำดังกล่าว มีความน่าจะก่อให้เกิดอันตรายมีความเสี่ยงที่พินคือนกริตที่ยังไม่แห่งอาจทรุดลงมาทับบุคคลที่อยู่ด้านล่างได้ จึงเป็นปัญหาในทางปฏิบัติว่า กฎหมายควบคุมการประกอบวิชาชีพตามประมวลกฎหมายอาญามาตรา 227 นี้เป็นกฎหมายที่มีการนำมาใช้น้อยทั้งที่กฎหมายดังกล่าวเป็นกฎหมายที่มีวัตถุประสงค์ในการป้องกันอันตรายต่อประชาชน และมีลักษณะของการข่มขู่เนื่องจากมีโทษจำคุก และปรับ ในทางอาญา

ประการที่ 2 ภาวะในการพิสูจน์การกระทำความผิดของผู้ประกอบวิชาชีพวิศวกรรมโยธา เนื่องจากหลักกฎหมายของประเทศไทย และประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ได้กำหนดให้โจทก์หรือผู้เสียหายมีหน้าที่พิสูจน์ความผิดของจำเลย โดยโจทก์มีหน้าที่ต้องพิสูจน์ว่าการกระทำอย่างใดของจำเลยเป็นความผิดตามกฎหมาย แต่จากการศึกษาพบว่ากฎหมายไทยไม่มีหลักมาตรฐานทางวิชาชีพในลักษณะประมวลมาตรฐานทางวิชาชีพ การพิสูจน์ความผิดของผู้ประกอบวิชาชีพวิศวกรรม จึงต้องอาศัยการพิสูจน์ข้อเท็จจริงเป็นกรณีโดยอาศัย ผู้ชำนาญการพิเศษหรือผู้ที่มีความรู้ทางด้านวิศวกรรมศาสตร์โดยเฉพาะ

นอกจากนี้ กรณีที่มีการกล่าวโทษผู้ประกอบวิชาชีพวิศวกรรมว่ากระทำความผิด เป็นปัญหาต่อพนักงานสอบสวนในการสอบสวนการกระทำความผิดดังกล่าว เนื่องจากในทางปฏิบัติพนักงานสอบสวนไม่มีความรู้ทางด้านวิศวกรรม หากมีการกล่าวโทษผู้ประกอบวิชาชีพวิศวกรรม ตามพระราชบัญญัติควบคุมอาคาร พ.ศ. 2522 โดยเจ้าพนักงานท้องถิ่น และการกระทำของผู้ประกอบวิชาชีพวิศวกรรมโยธาครบองค์ประกอบของความผิดตามประมวลกฎหมายอาญา ในส่วนที่เกี่ยวกับความรับผิดชอบของผู้ประกอบวิชาชีพวิศวกรรมโยธา พนักงานสอบสวนอาจไม่กล้านำกฎหมายมาตรานี้มาบังคับใช้ เนื่องจากไม่ทราบว่าการกระทำอย่างครบองค์ประกอบความผิดตามมาตรา 227 หรือไม่ และอีกประการหนึ่งความผิดตามประมวลกฎหมายอาญามาตรา 227 นี้ กับความผิดตามพระราชบัญญัติควบคุมอาคารมีลักษณะของการบัญญัติกฎหมายที่คล้ายคลึงกัน ทำให้อาจมีการเลือกปฏิบัติ โดยการบังคับใช้พระราชบัญญัติควบคุมอาคารที่มีอัตราโทษเบากว่า และการพิสูจน์การกระทำความผิดกระทำได้ง่ายกว่า ดังนั้นในการร้องทุกข์ในความผิดเกี่ยวกับการประกอบวิชาชีพวิศวกรรมควบคุม ควรกำหนดให้เป็นหน้าที่ของเจ้าพนักงานท้องถิ่น หรือ คณะกรรมการ ก.ว. เป็นผู้ที่มีอำนาจหน้าที่ในการร้องทุกข์ การบังคับใช้กฎหมายควบคุมการประกอบวิชาชีพวิศวกรรมโยธาในทางอาญาย่อมมีประสิทธิภาพ และถูกนำมาบังคับใช้มากขึ้น สัมกับเจตนารมณ์ของกฎหมายดังกล่าว

²⁷ คณะกรรมการ ก.ว. รายงานการประชุม ก.ว. ครั้งที่ 9/2534 เมื่อวันที่ 3 กันยายน 2534